

Deník Anne Frankové

Metodické instrukce 2

PŘÍNOS K ROZVOJI OSOBNOSTI ŽÁKA PODLE RVP ZV:

- ❖ učí přijmout druhého jako jedince se stejnými právy, uvědomovat si, že všechny etnické skupiny a všechny kultury jsou rovnocenné a žádná není nadřazena jiné;
- ❖ rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin a spolupracovat s příslušníky odlišných sociokulturních skupin;
- ❖ rozvíjí dovednost rozpoznat projevy rasové nesnášenlivosti a napomáhá prevenci vzniku xenofobie;
- ❖ stimuluje, ovlivňuje a koriguje jednání a hodnotový systém žáků, učí je vnímat odlišnost jako příležitost k obohacení, nikoliv jako zdroj konfliktu;
- ❖ pomáhá uvědomovat si neslučitelnost rasové (náboženské či jiné) intolerance s principy života v demokratické společnosti;
- ❖ vede k angažovanosti při potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu.

KLÍČOVÉ KOMPETENCE:

- ❖ kompetence k učení; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální.

VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ CÍLE:

- ❖ **kognitivní:** žák získá informace o osobnosti Anne Frankové, o holocaustu a o židovství a je schopen je aplikovat při praktické činnosti (vědecká konference).
 - ❖ **psychomotorické:** žák rozvíjí schopnost získávat a uspořádávat informace a využívá je při praktické činnosti; žák si nacvičí schopnost napsat odpověď formou dopisu.
 - ❖ **afektivní:** žák je směřován k toleranci odlišných náboženských, etnických a kulturních skupin; žák si uvědomí právo každého jedince na život a hodnotu lidského života; žák je veden k tomu, aby byl schopen poznat projevy rasové nesnášenlivosti.
-

TEMATICKÉ ZAMĚŘENÍ PODLE RVP ZV:

- ❖ lidské vztahy; etnický původ; princip sociálního smíru a solidarity.
-

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY:

- ❖ komunikační a slohová výchova (rozvíjení komunikativních dovedností, psaní dopisu);
 - ❖ výchova k občanství (vztahy mezi lidmi, podobnost a odlišnost lidí);
 - ❖ dějepis (2. světová válka, holocaust);
 - ❖ výchova ke zdraví (morální rozvoj);
 - ❖ osobnostní a sociální výchova (sebepoznání, kreativita, kooperace).
-

POŽADAVKY NA PŘÍPRAVU:

- ❖ soubor úryvků z Deníku Anne Frankové, tabule, příp. magnety na zavěšení fotografií apod.
-

DOPORUČENÉ METODY PRÁCE:

- ❖ práce s literárním textem; vědecký seminář.
-

DOPORUČENÁ LITERATURA A DALŠÍ ZDROJE:

1. FRANKOVÁ, A. *Deník*. Praha: Triáda, 2004. ISBN 80-86138-58-5.
 2. www.annefrank.org
-

Úvodní část – fáze evokace

V úvodní části sdělí učitel žákům cíl hodiny (realizace vědeckého semináře, korespondence s Annou Frankovou).

❖ Aktivita č. 1: příprava na vědecký seminář (skupinová práce)

Na začátku hodiny utvoří žáci pracovní skupiny, v nichž pracovali na shromažďování informací o Anne Frankové. Učitel žákům oznámí, že se právě účastní vědeckého semináře s názvem: „Životní příběh dívky jménem Anne Franková“.

Žáci si sdělí ve skupině zjištěné informace, setřídí je a připraví si krátký příspěvek pro ostatní žáky. Jednotlivé skupiny pracují pouze na tématu, které jim bylo zadáno (Anne Franková a židovství, Anne Franková a šoa, Deník Anne Frankové). Každá skupina musí naplánovat prezentaci svého příspěvku a určit funkci při ní pro každého ze členů skupiny.

Hlavní část – fáze uvědomění

Cílem aktivity je poznání osudu Anne Frankové a jejího odkazu. Žáci se navzájem obohatí o poznatky ze tří tematických okruhů, čímž získají maximum informací jak o Anne Frankové, tak o době, v níž žila.

❖ Aktivita č. 2: vědecký seminář

V této fázi hodiny proběhne vědecký seminář, na němž bude představena Anne Franková třemi týmy výzkumníků.

Program semináře:

1. Anne Franková a židovství
2. Anne Franková a šoa
3. Deník Anne Frankové
4. Nahlédnutí do Deníku Anny Frankové
5. Virtuální exkurze do úkrytu v zadním domě (www.annefrank.org)

Úkolem učitele je korigovat průběh vědeckého semináře, doplňovat a případně opravovat údaje a především zdůraznit význam vzájemné tolerance a respektu v životě lidí a upozornit na důsledky, k nimž mohou vést negativní postoje vůči jiným náboženským, ale i etnickým a kulturním skupinám.

Závěrečná část – fáze reflexe

❖ Aktivita č. 3: odpověď Anne Frankové (samostatná práce)

V závěrečné fázi hodiny žáci znovu nahlédnou do textu z *Deníku Anne Frankové*. Úkolem žáků je vybrat si jeden z úryvků ze souboru textů (viz pracovní list), vžít se do osoby Anniny adresátky Kitty a na zvolený „dopis“ odepsat. Při této činnosti žáci znovu třídí získané informace a prožitky, zamýšlejí se nad nimi a promítají je do písemného projevu.

Pokud bude chtít někdo z žáků svoji odpověď přečíst ostatním, bude mu poskytnut prostor. V opačném případě je nutné respektovat skutečnost, že dopisy jsou velmi intimní záležitost a jsou určeny pouze očím adresované osoby.

Reflektivní charakter této aktivity spočívá především v uspořádání myšlenek po absolvování vědecké konference. Ty se pravděpodobně promítnou do dopisů, které žáci vytvoří.

Deník Anne Frankové

Pracovní list 2 - soubor úryvků

Vyber si jeden z deníkových záznamů adresovaných Kitty. Pokus se vcítit do osobnosti adresátky a na dopis Anne Frankové odpověz.

Pátek 9. října 1942

Milá Kitty,

dnes mám jenom smutné a deprimující zprávy. Němci sebrali po celých skupinách mnoho našich židovských známých. Gestapo s nimi nezachází v rukavičkách. Odvezlo je v dobytčích vagonech do Westerborku, velkého židovského tábora v Drente. Miep vyprávěla o nějakém člověku, kterému se podařilo z Westerborku uprchnout. Musí to tam být strašné. Lidé nedostávají skoro nic k jídlu, natož pak k pití. Voda teče jen hodinu denně, jeden záchod a jedno umyvadlo pro několik tisíc lidí. Spát musejí všichni pohromadě, muži i ženy, a ženám a dětem často oholí hlavu. Utéct je skoro nemožné. Lidé jsou poznamenáni svými dohola ostříhanými hlavami a mnozí i svým židovským vzhledem.

Když už je to tak špatné tady v Holandsku, jak to pak musí vypadat v těch dalekých a barbarských krajích, kam je posílají? Myslíme si, že většinu lidí zavraždí. Anglický rozhlas mluví o zplynování, snad je to ten nejrychlejší způsob smrti.

Jsem z toho úplně vedle. Miep vypráví o všech těch hrůzách tak působivě a je přitom strašně rozrušená. Nedávno například seděla jedna stará, chromá židovská paní u ní před domovními dveřmi a musela tam čekat na gestapo, které odešlo pro auto, aby ji odvezlo. Chudák stará paní měla hrozný strach z protiletadlové střelby, z oslňujících záblesků světlometů a ze hřmotu anglických letadel. Přesto se Miep neodvážila vzít ji dovnitř, to by neudělal nikdo. Páni Němci tresty nijak neskrblí.

Také Bep není do řeči. Její přítel musí do Německa. Když nad našimi domy létají anglické letouny, Bep má pokaždé strach, že svrhnou svůj náklad bomb, často milion kilo těžký, na Bertusovu hlavu. Vtipy jako: „Milion jich snad nebude,“ a „Jediná bomba stačí“ mi nepřipadají zrovna vhodné. Bertus není sám, kdo musí jít, každý den odjíždějí vlaky plné mladých lidí. Když po cestě zastaví v nějaké malé staničce, někteří potají vystoupí a pokoušejí se zmizet. Malému procentu se to snad podaří.

Moje litanie ještě nekončí. Slyšela jsi už o rukojmích? To teď zavádějí jako nejnovější trest za sabotáže. Nic strašnějšího si neumíš představit. Zatknou nevinné, vážené občany a ti pak čekají na smrt. Když někde dojde k sabotáži a pachatel není vypátrán, gestapo postaví s naprostým klidem takových pět rukojmích ke zdi. V novinách se objevují často úmrtní oznámení. Ten zločin se pak nazývá „osudové neštěstí“.

Pěkný národ, ti Němci, a já k nim ještě ke všemu vlastně taky patřím! Ale ne, Hitler z nás už dávno udělal bezdomovce. A věř mi, na tomto světě neexistuje větší nenávist než mezi Němci a Židy.

Tvoje Anne

Čtvrtek 19. listopadu 1942

...

Dussel nám vyprávěl spoustu věcí o světě venku, který my už tak dlouho postrádáme. Je smutné, co všechno se dozvěděl. Množství přátel a známých odešlo za strašlivým cílem. Večer co večer projíždějí po ulicích zelené nebo šedé vojenské vozy, zvoní u každých dveří a ptají se, jestli tam nebydlí Židé. Pokud ano, musí celá rodina okamžitě s nimi, pokud ne, jedou dál. Nikdo neunikne svému osudu, pokud se neskrývá. Obcházejí také často se seznamy a zvoní jen tam, kde čekají bohatou kořist. Často se vyplácí odměna, tolik a tolik za hlavu. Ano, podobá se to dávným honům na otroky. Přitom to není žádný vtip, navíc je to mnohem dramatičtější. Večer ve tmě vidím často před očima ty zástupy dobrých, nevinných lidí s plačícími dětmi! Nesmí se ani na chvíli zastavit, žene je pár chlapů, bijí je a mučí, až se skoro hroutí. Nikdo není ušetřen. Staří, děti, nemluvňata, těhotné ženy, nemocní... Všechno, všechno jde v řadě na smrt.

Jak dobře je nám tady, jak dobře a klidně. Nemuseli bychom si z celé té bídy nic dělat, kdybychom neměli takový strach o všechny, kteří jsou nám drazí a kterým nemůžeme pomoci. Cítím se špatně, protože ležím v teplé posteli, zatímco moje nejmilejší přítelkyně jsou někde venku sráženy k zemi.

Dostávám strach, když myslím na všechny, kteří mi venku byli tak blízcí a kteří jsou nyní vydáni do rukou nejsurovějších katů, jací kdy žili.

A to všechno proto, že jsou Židé.

Tvoje Anne

Pátek 20. listopadu 1942

Milá Kitty,

nevíme, jak se máme chovat. Až dosud k nám neproniklo mnoho zpráv o Židech a zdálo se nám nejlepší, zůstaneme-li pokud možno v dobré náladě. Když nám Miep občas něco vyprávěla o strašném osudu nějakého známého, matka nebo paní van Daanová se vždycky daly do pláče, takže Miep už raději nic neříkala. Ale Dussela hned všichni zasypali otázkami a příběhy, které vyprávěl, byly tak hrůzné a barbarské, že nám neprocházely jedním uchem tam a druhým zase ven. Ovšem, až si na ty zprávy trošičku zvykne, budeme zase vtipkovat a škádlit se. Ani nám, ani těm venku by nepomohlo, kdybychom zůstávali stále tak sklíčení, jako jsme teď. A jaký smysl má dělat z našeho úkrytu melancholický zadní dům?

Ať se zabývám čímkoli, musím přitom myslet na ostatní, kteří jsou pryč. A kdykoli se něčemu musím smát, zase vystrašeně přestanu a myslím si, že je to hanba, být tak veselá. Ale mám celý den proplakat? Ne, to přece nejde, a ta sklíčenost jistě také zase přejde.

Ke všem těmto smutkům se připojuje ještě můj osobní problém, ale vedle zmiňované bídy je to pouhá nicotnost. Přesto ti musím povědět, že se v poslední době cítím stále opuštěnější. Kolem mne je obrovská prázdnota. Dříve jsem o tom nikdy nepřemýšlela, moje myšlenky byly zaměstnány zábavami a přítelkyněmi. Teď často přemýšlím o nešťastných záležitostech nebo sama o sobě. A nakonec jsem dospěla k přesvědčení, že otec, ať je sebemilejší, mi přece jen nemůže nahradit můj dřívější svět. Matka a Margot v mých citech už dávno nehrají roli.

Ale proč tě obtěžuji takovými hloupostmi? Jsem strašně nevďěčná, Kitty, já to vím. Ale jde mi z toho často hlava kolem, když se toho na mne tolik nahrne a k tomu ještě musím myslet na všechny ty ostatní hrůzy!

Tvoje Anne

Neděle 13. prosince 1942

Milý Kitty,

sedím si pohodlně v přední kanceláři a dívám se ven skulinou mezi těžkými závěsy. Je tady šero, ale ještě dost světla, abych ti mohla psát.

Na lidi venku je prazvláštní pohled. Vypadá to, jako by měli všichni strašně naspěch a jako by skoro klopýtali o vlastní nohy. Cyklisté – to tempo se skoro nedá sledovat! Ani nedokážu rozeznat, jaké individuum to sedí na vehiklu. Lidi tady v okolí nevypadají moc vábně,

a hlavně děti jsou tak špinavé, že by ses jich nedotkla ani pohrabáčem, pravé děti ulice se zasoplenými nosy, jejich dialektu sotva rozumím.

Včera odpoledne jsme se tu s Margot koupaly a já jí řekla: „Kdybychom ty děti, co tady běhají, vytáhly udicí jednoho po druhém sem nahoru, strčily je do vany, vypraly jim a zašily prádlo a pak je zase pustily ven, tak by...“

„Byly by zítra zas tak špinavé a roztrhané jako předtím,“ odpověděla Margot.

Ale co to tady žvaním, jsou tu k vidění i jiné věci, auta, lodě a déšť. Poslouchám tramvaj a děti a bavím se.

Naše myšlenky jsou stejně jednotvárné jako náš život tady. Jako na kolotoči se všechno točí od Židů k jídlu a od jídla k politice. Mimochodem co se týče Židů, včera jsem uviděla škvírou mezi závěsy dva Židy, úplný div světa! Byl to strašně zvláštní pocit, jako bych ty lidi zradila a teď potají pozorovala jejich neštěstí.

Přímo naproti je obytná loď. Žije na ní lodník se ženou a dětmi. Muž má malého hafánka, známe ho jen podle štěkání a podle ocásku, který je vidět, když běhá podél okraje lodi.

Ach já, teď začalo pršet a většina lidí se schovala pod deštníky. Vidím jenom pršipláště a někdy týl hlavy pod čepicí. Konečně ani nepotřebuji vidět víc, znám pomalu nazpaměť ty ženy, nafouklé tolika bramborami, v červených nebo zelených pláštích a se sešlapanými podpatky, s taškou v ruce a s našťvanou nebo dobráckou tváří podle nálady jejich mužů.

Tvoje Anne

Středa 13. ledna 1943

Milá Kitty,

dnes ráno jsem byla zase úplně rozrušená a nemohla jsem nic dovést do konce.

Máme nové zaměstnání: plníme balíčky šťávou na pečení (v prášku). Prášek je výrobkem firmy Gies a spol. Pan Kugler nemůže sehnat žádné plniče, a když to děláme my, přijde to také mnohem laciněji. Je to práce, jakou musejí dělat lidi v kriminále; je neskonale nudná, člověku se z ní začíná motat hlava a směje se nesmyslům.

Venku je to strašné. Ve dne v noci jsou odvlékáni nešťastní lidé, nemají s sebou nic než batoh a něco peněz. A tenhle majeteček jim cestou ještě seberou. Rodiny jsou roztrženy, muži, ženy a děti odloučeni. Děti, které přijdou domů ze školy, už své rodiče nenajdou. Ženy, které šly nakoupit, naleznou při návratu zapečetěný byt, rodina zmizela. Nizozemští křesťané už mají také strach, jejich synové jsou posíláni do Německa. Každý se bojí. A každou noc létají stovky letounů přes Nizozemí nad německá města a rozrývají tam zem bombami, a každou hodinu umírají v Rusku a Africe stovky, ba tisíce lidí. Pro nikoho není úniku, celá zeměkoule vede válku, a i když se Spojencům daří líp, konec je ještě v nedohlednu.

(fotografie je dostupná na www.annefrank.org)

A my, my se máme dobře, lépe než miliony ostatních lidí. Sedíme si v bezpečí a klidu a takříkajíc projídáme svoje peníze. Jsme tak sobečtí, že mluvíme o tom, co bude „po válce“, těšíme se na nové šaty a boty, zatímco bychom vlastně měli šetřit každý halíř, abychom po válce pomáhali jiným lidem, zachránit, co se ještě zachránit dá.

Děti venku běhají v tenkých halenkách a v dřevácích na nohou, bez kabátku, čepice a punčoch, a není nikdo, kdo by jim pomohl. Žaludky mají prázdné, okusují jednu jedinou mrkev, vybíhají ze studeného bytu na studenou ulici a ve škole přicházejí do ještě studenější třídy. Ano, s Holandskem to dospělo tak daleko, že mnoho dětí zastavuje na ulici kolemjdoucí a prosí je o kousek chleba.

Hodiny bych ti mohla vyprávět o bídě, kterou přináší válka, ale to mě skličuje ještě víc. Nezbyvá nám nic jiného, než co možná nejklidněji vyčkávat konec té mizérie. Židé čekají, křesťané čekají, celá zeměkoule čeká a mnozí čekají na smrt.

Tvoje Anne